

Ev Hanımlarının Yeme Pratikleri Üzerine Bir Değerlendirme (An Evaluation on The Eating Practices of Housewives)

* Gizem Sultan KAMAN^a

^a Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Eskişehir/Türkiye

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 06.08.2024

Kabul Tarihi: 09.12.2024

Anahtar Kelimeler

Yeme pratikleri

Tabakalaşma

Cinsiyet rolleri

Keywords

Eating practices

Distinction

Gender roles

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

Öz

Kadınlar ev içerisinde ürettikleri yiyecekler ile hem kültürel yeme pratiklerini muhafaza eden hem de yeniden şekillendiren bireylerdir. Bu araştırmanın amacı, ev hanımlarının yeme pratiklerinin şekillenmesinde cinsiyetin, diğer sosyoekonomik faktörlerden nasıl farklılaştığının incelenmesidir. Çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır ve etnografik desen benimsenmiştir. Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Toplamda 13 kişi ile görüşüldükten sonra verilerin doygunluğa ulaştığı görülmüş ve veri toplama süreci durdurulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda ev hanımlarının yeme pratikleri; yeniliği reddedenler, kilo kontrolcüler, hedonistler ve modernistler olarak dört grup altında toplanmıştır. Yeniliği reddedenler grubunda hane içerisinde yemeğe ilişkin bütün görevler kadınlara atfedilirken, kilo kontrolcüler grubunda yemek hazırlama sürecinin kadın-erkeğin ortak görev alanı olarak benimsendiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Modernistler grubu gelenekselciliği reddederek ticarileşmiş yeme pratiklerini kabul etmekteyken hedonistler grubu, sebze-et tüketimini sınırlandırmamakta, haftada 1-3 gün dışarıdan yemek siparişi vermektedir. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda erkek katılımcılar da araştırma kapsama dahil ederek karşılaştırmalı sonuçların üretilmesi mümkün olacaktır.

Abstract

Women are the individuals who both preserve and reshape the cultural practices of eating with the food that they produce in their own home. The aim of this research is to examine how gender differs from other socio-economic factors in shaping the dietary habits of housewives. The study used qualitative research methods and an ethnographic design. Data was collected using the interview technique, which is a qualitative research method. After a total of 13 people had been interviewed, it was determined that the data had reached saturation point and the data collection process was stopped. Content analysis was used to analyse the data obtained. In line with the findings of the research, the eating habits of housewives were grouped into four categories: those who reject innovation, weight control, hedonists and modernists. While all food-related tasks in the household were attributed to women in the innovation rejection group, it was concluded that the food preparation process was expressed as a joint task of men and women in the weight control group. While the modernist group rejects traditionalism and accepts commercialised eating practices, the hedonist group does not limit their consumption of vegetables and meat and orders food from outside 1-3 days a week. In future studies, it will be possible to obtain comparative results by including male participants in the scope of the research.

* Sorumlu Yazar

E-posta: gssarikaya@ogu.edu.tr (G. S. Kaman)

DOI: 10.21325/jotags.2024.1511

GİRİŞ

İnsanın yemek yeme eylemi karmaşık bir konudur. Yemek yemek fizyolojik ihtiyaçları karşılamak için vazgeçilmezdir, bir iletişim, değerler ve kurallar sistemini kapsar, aynı zamanda sosyal ilişkilerin oluşması için önemli bir alanı temsil eder. Bir toplumun sosyal, politik, ekonomik, estetik ve dini yönlerini yansıtan sembolik bir bütündür. Bu anlamda, sosyal bilimler yeme pratiklerini anlamak için çağdaş sosyologlardan biri olan Pierre Bourdieu'nun geliştirmiş olduğu tabakalaşma kuramı aracılığıyla önemli bir bakış açısı sunar (de Morais Sato, Gittelsohn, Unsain, Roble & Scagliusi, 2016).

Bourdieu, tabakalaşma teorisinin bütünleşik çerçevesinde, diyalektiği yeniden inşa etmek ve karşı karşıya gelen ikilemlerin üstesinden gelmek için habitus, alan ve sermaye gibi temel kavramsal araçları kullanarak günlük yaşamın, toplumsal eylemlerin ve güç ilişkilerinin pratik mantığını ortaya koymaya çalışmıştır. Bu diyalektik ilişki, habitus, alan ve sermaye gibi birbiriyle ilişkili temel kavramsal araçlarda temsil edilmektedir. Habitus, bireylerin eylemlerini ve kararlarını yönlendiren içselleştirilmiş eğilimleridir (Tan & Liu, 2022). Habitus kavramı aracılığıyla Pierre Bourdieu, pratik ve toplumsal olarak oluşturulmuş bir anlayışın ürünü olarak sosyolojik bir bakış açısı geliştirmiştir (Piroddi, 2021).

Habitus kavramı, Bourdieu'dan önce Aristoteles ve Mauss gibi yazarlar tarafından da üzerine düşünülen ve benzer tanımlamalar geliştirilen bir olgudur. Aristo, habitusu huy ve yetenek anlamlarını ihtiva eden *exis*, Mauss ise bireyler tarafından oluşturulan pratiğin tamamı olarak nitelendirmiştir. Mauss'un açıkladığı habitus, Aristoteles'in "*exis*" (veya *hexis*) ifadesini tercüme eder niteliktedir. Habitus kazanmak, dünyayı tanımanın, idare etmenin ve onunla ilgilenmenin yollarını ifade etmektedir (Crossley, 2013). Habitus üzerine geliştirilen bu tanımlamalar Pierre Bourdieu'nun habitus olgusunun gelişimine katkıda bulunmuştur. Bu kavram ile anlatılmak istenen salt bir alışkanlıklar bütünü olmayıp, edinilen alışkanlıklar, sosyo-demografik özellikler, eğitim ve sosyal yapı içerisindeki konum gibi özelliklerin tamamıdır (Kaplan & Yardımcıoğlu, 2020). Bourdieu'ya göre habitus, kişinin sosyal dünyayı algıladığı en önemli çerçeveyi oluşturur ve aynı zamanda kişinin sosyo-kültürel ve ekonomik varoluş koşulları tarafından çerçevelenir. Dolayısıyla habitus yalnızca belirli sınıflandırılabilir uygulamaları mümkün kılmakla kalmaz, aynı zamanda kişiye farklılaştırma, takdir etme, yargılama ve dolayısıyla kendi beğeni şemasını oluşturan uygulamaları başkalarınınkinden ayırma olanağı sunar (Ehlert, 2021).

Çocukluktan itibaren bireylerin sahip olduğu ekonomik, sosyal ve kültürel sermaye, kümülatif olarak habitus olarak adlandırılan eylemleri, tercihleri ve eğilimleri şekillendirmektedir. Habitus sıklıkla sosyal konum, sermayeye erişim ve günlük yeme alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi tanımlamak için kullanılır. Yiyecek seçimleri ve daha genel gıda tüketim uygulamaları da habitus tarafından şekillendirilmektedir (Woodhall-Melnik & Matheson, 2017). Gıda tercihleriyle ilgili olarak bu durum belirli yiyeceklerin tadının ve tüketilme şeklinin sosyal olarak öğrenildiği anlamına gelir (Ehlert, 2021). Habitus, gıdaların algılanması, sağlıklı beslenme, gıda tercihleri ve tüketim güdüsü ile tüketicilerin sosyal yapıları arasındaki ilişkinin anlaşılmasına yardımcı olur. Tat ve yiyecek tercihleri, her bireyin habitusunu yansıtan, dünyayı algılama ve davranış biçimini şekillendiren cinsiyet veya eğitim düzeyi gibi doğuştan gelen ve sosyal olarak edinilen bir dizi içsel eğilim tarafından şekillenmektedir (Rojas-Rivas vd., 2019; Stead vd., 2011).

Cinsiyet değişkeni açısından bu durum incelendiğinde toplumsal roller içerisinde, hanede gıdalarla ilgili hazırlıklarda veya daha genel bir ifadeyle gıdalarla ilgili çoğu işte kadınların önemli bir role sahip olduğunu söylemek

mümkündür. Ailenin yeme alışkanlıklarının merkezi sorumluluğu kadınlardadır; bu genellikle yiyeceğin satın alınmasını, pişirilmesini ve servis edilmesini içeren alışkanlıklar bütününden oluşmaktadır. Bu tür sorumluluklar sevginin bir göstergesi, anneliğin doğasının bir gereği olarak da görülebilir (de Morais Sato vd., 2014). Bununla birlikte, kadınlar kültürel güzellik standartlarından güçlü bir şekilde etkilenmektedir. Habitus içindeki sosyal yapılar içerisinde temel aktörlerden biri olan kadınlar, bu güzellik standartları gereği bedenini biçimine dolayısıyla beslenme şekline, gıda tercihlerine dikkat etmektedirler (Fitzsimmons-Craft, Harney, Brownstone, Higgins & Bardone-Cone, 2012). Bu nedenle kadınlar yeme uygulamalarının araştırılmasında oldukça önemli bir gruptur.

Yeme ve beslenme pratiklerine odaklanan çalışmalar, bunların toplum içerisinde nasıl şekillendiğini incelemektedir. Bu incelemelerde sosyo-demografik faktörler önemli değişkenlerden biridir. Özellikle kadınların yemekle ilgilenmesi literatürde ağırlıklı olarak kabul gören bir temadır. Kadınlar bir yiyeceğin hazırlanmasından tüketim sürecine kadar çoğu aşamada gıdalarla daha çok meşgul olduğu gibi erkeklere kıyasla yiyecek tutumlarında, kilo kontrolünde, yiyecek tüketiminde ve diyetle daha çok meşguldür (Lupton, 1997; Kaman, 2022). Bununla birlikte kadınlar ev içerisinde ürettikleri yiyecekler ile hem kültürel yeme pratiklerini muhafaza eden hem de yeniden şekillendiren bireylerdir.

Yeme pratikleri sosyal bilimler literatürü içerisinde pek çok disipline ve bu disiplinler içerisinde farklı araştırma alanlarına konu olmuş bir kavramdır. Literatür incelendiğinde eğitim (Patfield, Gore & Fray, 2021; Tzanakis, 2011; Wang, 2020), toplum bilimleri (Baars, 2017; Hartmann, 2000), kültürel tüketim (Kaman & Yazıcıoğlu, 2024; Hazır & Warde, 2015; Warde, 2004), edebiyat (Sullivan & Katz-Gerro, 2007; Van Eijck & Lievens, 2008), tüketici davranışları (Cutts & Widdop, 2017; Ferraris, Del Giudice, Grandhi & Cillo, 2019) gibi alanlarda çalışmalar yer almaktadır. Ev hanımlarının yemek yemeye ilişkin uygulamalarının incelenmesi, kadın popülasyonunda yemek yemeyi motive eden doğal mantığın daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Bununla birlikte kadınlar ev içerisinde ürettikleri yiyecekler ile hem kültürel yeme pratiklerini muhafaza eden hem de yeniden şekillendiren bireylerdir. Bu araştırmanın amacı yeme pratiklerinin şekillenmesinde cinsiyetin önemini, diğer sosyoekonomik faktörlerden bağımsız olarak araştırmaktır.

Kavramsal Çerçeve

1 Ağustos 1930 tarihinde doğan Fransız sosyolog ve aydın Pierre Bourdieu, Émile Zola ve Jean-Paul Sartre geleneğinde yetişmiş, habitus kavramı ile beşerî ve sosyal bilimlerde etkili olmuş bir bilim insanıdır (Britannica, 2024). Bourdieu sosyolojiye farklı alanlarda yaptığı araştırmalarla hem çeşitlilik kazandırmıştır hem de üretilen özgün kavramlarla yeni araştırmaların başlangıcını oluşturmuştur. Habitus, alan, sermaye ve simgesel güç gibi kavramlarla tüketimi farklı biçimlere dayandırarak açıklamıştır (Tekin, 2015).

Bourdieu "Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste" isimli kitabında habitus olgusunun yanında sermaye ve alan olmak üzere çalışmalarının üç temel kavramını sunmaktadır (de Morais Sato vd., 2016). Bu kavramlardan biri olan habitus hem nesnel olarak sınıflandırılabilir yargıların yaratıcı ilkesi hem de bu pratiklerin sınıflandırma sistemidir (Bourdieu, 2018), toplumsal dünya tarafından aynı anda yapılandırılan ve yapısal olarak onu temsil eden bir olgudur (de Morais Sato vd., 2016), kültürel beğeni kalıpları, statü ve yaşam tarzları arasındaki ilişkileri açıklamada en sık başvurulan kavramlardan biridir (Ambrasat, Von Scheve, Schauenburg, Conrad & Schröder, 2016). Habitus, zevkler, benlik duygusu, bedensel duruşlar ve en önemlisi beceriler veya "pratik ustalık" gibi bilinç öncesi eğilimlerin de bir kümesidir. Daha açık bir ifadeyle, habitus, sermayenin farklı biçimleri tarafından

belirlenen farklı bireysel ve toplumsal konumları gözlemlenebilir davranışlara dönüştürür (Riley, 2017). Sermaye ise bir diğer temel kavramdır ve Bourdieu (2011), tarafından “Nesnelleşmiş veya somutlaşmış biçimleriyle birikmesi zaman alan ve kar üretme ve kendini özdeş veya genişletilmiş biçimde yeniden üretme potansiyeline sahip, varlığın sürdürülme eğilimi ve her şeyin eşit derecede mümkün veya imkânsız olmadığı şekilde şeylerin nesnelliğine kazanmış bir güç” olarak tanımlanmaktadır. Sermayenin; ekonomik sermaye (para, mülkiyet, vb.), kültürel sermaye (bilgi, beceriler ve eğitim yeterlilikleri) ve bağlantılar/ grup üyeliklerinden oluşan sosyal sermaye olmak üzere üç farklı bileşeni vardır (Ihlen, 2005). Doğrudan servete dönüştürülebilen ekonomik sermayenin yanında kültürel sermaye, eğitim dereceleri ve kitaplar gibi görünür ve fiziksel ayrımların yanı sıra bir kişinin yetiştirilme tarzıyla şekillenen öznel eğilimini, yani kişiliğini içerir. Sosyal sermaye, sosyal ilişkiler alanında bulunur ve bu ilişkilerle birlikte gelen sosyal yükümlülüklerden oluşur. Daha spesifik olarak, sosyal sermaye, belirli bir grubun üyeliğine bağlı kaynakların toplamıdır (Julien, 2015). Biriktirilen sermaye türü ve hacmi bireylerin tüketimine ve tüketim biçimine etki eden en önemli unsurdur (Arun, 2014). Nesnelere sınıflandırarak, insanlar kendilerini de sınıflandırır, böylece kendilerini ayırırlar ve habituslarını sunarlar. Böyle bir ayırım, bireylerin beğeni yargılarında da görülebilir (de Morais Sato vd., 2016).

Bourdieu'nun ortaya koyduğu tabakalaşma kuramı çerçevesinde beğeni, tüketim zorunluluklarından yola çıkılarak lüksün beğenisi ve zorunluluğun beğenisi olarak ikiye ayrılır. Bireyin bir ürüne, hizmete veya deneyime ulaşmada sahip olduğu sermayenin sağladığı kolaylıklar “lüks beğeniyi” ifade ederken zorunluluğun beğenisi, bireylerin bir ürüne, hizmete veya deneyime ulaşma konusundaki karşılaştığı zorlukları ifade etmektedir (Kaman & Yazıcıoğlu, 2024). Bourdieu'ya göre toplumsal eşitsizlik ve yaşam tarzı grupları içerisinde yeterli ekonomik, sosyal ve kültürel sermayeye sahip olmayan kişiler bir "zorunluluk beğenisi" sergilemektedirler. Bireyler, beğeni yargılarını, kendileri ile başka bir insan grubu arasındaki sembolik sınırları güçlendirmek için kullanırlar. Bourdieu, sanat, ev dekorasyonu, fotoğrafçılık, müzik, edebiyat bağlamında beğeni yargısı hakkında yazmış ve yemeğin de bireylerin kendilerini toplumda farklılaştırmasının ve ayırt etmesinin bir aracı olduğunu savunmuştur (Sebastia, 2016; Stead, McDermott, MacKintosh & Adamson, 2011; Kaman & Yazıcıoğlu, 2024).

Yeme pratikleri her bireyin pratik felsefesinin hayata geçirildiği dünyayla, başkalarıyla ve kişinin kendi bedeniyle olan ilişkisinin diğer boyutlarından tamamen bağımsız olarak düşünülemeyeceğini bir alandır (Paddock, 2016). Yemek yemeye ilişkin oluşturulmuş olan beğeni yargısı tabakalaşma teorisi içerisinde çocukluk deneyimleri, aile normları ve sosyalleşme süreçleri ile şekillendirilmektedir (Tiu Wright, Nancarrow & Kwok, 2001). Örneğin üniversite hocaları, kültürel sermayesi yüksek olan bir gruptur, yeme pratikleri açısından lokantalardan ziyade etnik restoranlara ve egzotik yiyeceklere meylenmektedirler. Bununla birlikte sınırlı ekonomik sermayeye sahip olan kişiler için yemeğin türünden ziyade doyuruculuğu ön plandadır (Tomlinson, 2004; King, 2000). Ancak tarihsel süreç içerisinde dünyanın sosyal ve ekonomik alanda geçirmiş olduğu dönüşüm tabakalaşma kuramına itirazlar noktasında da etkisini göstermiştir (Warde vd., 2018). Tabakalaşma kuramının antitezi olarak ortaya konulan kültürel hepçillik kavramıyla toplumsal tabakanın belirginleşebilmesi ve belirli kesimlerin diğerleri üzerinde tahakküm kurabilmesi için zevklerin ve tüketim tercihlerinin keskinleştirilmesini tezinin antitezi olan kültürel hepçillik kavramı ortaya konulmuştur (Warde, Martens & Olsen, 1999; Hazır & Warde, 2015). Bu doğrultuda hem dünyada hem de toplumlarda keskin sınırlar, yerini daha belirsiz alanlara bırakmaktadır. Kültürel hepçillik, yemek, müzik, edebiyat gibi belirli anlamlar taşıyan beğeni alanlarının artık bir sınıfa ait olmadığını, sınıfların birbirlerinden etkilenebileceğini belirtmektedir (Kahma vd., 2016).

Yemek yeme, tercih edilen yiyecekler, restoran türleri tabakalaşma teorisinde, farklılaşma ve takdir temelinde oluşan bir yatkınlık, dışlama rolü oynayan bir faktör ve sembolik sınırların güçlendirilmesi olarak tanımlanırken kültürel hepçillik içerisinde seçkin kültürel zevk modellerinin aksine, yüksek sosyal statüye sahip kişilerin popüler kültürle ilgili faaliyetlere katılmaya istekli olma durumu, toplum içerisinde grupların birbirlerinden etkilenebileceği hali belirtmektedir (Kılıçlar, Sarıkaya, Şahin & Bozkurt 2022).

Yöntem

Çalışma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Bu kapsam doğrultusunda etnografik desen benimsenmiştir. Sosyal ve beşerî bilimler alanında sıklıkla kullanılan nitel bir araştırma deseni olan etnografya, ortak kültüre sahip bir grubun davranışları, değerleri, inançları ve sosyal yapıları hakkında anlamlı veriler sağlamak için doğrudan gözlem yapmayı ve saha çalışması yapmayı içeren nitel araştırma desendir (Özdemir & Tuti, 2023).

Nitel araştırma yöntemlerinde evren-örneklem, nicel araştırma yöntemlerinin genellemeye dayalı doğasının aksine gözlem ve görüşmelere dayalı olarak yürütülmektedir. Dolayısıyla büyük ve geniş örneklemelere ihtiyaç duyulmamaktadır. Bunun yerine görüşmeler kendini tekrar etmeye başladığında verilerin doygunluğa ulaştığı fark edilerek veri toplama süreci gerçekleşmektedir. Veriler detaylandırılmalı, ya araştırma sorularına yeni sorular eklenerek veri çeşitliliği sağlanmalı ya da görüşmelerin derinliğine inmek için toplanan verilerden farklı anlamlar üretilmeye çalışılmalıdır (Tekin & Tekin, 2006).

Araştırmanın örneklemini ev kadınları oluşturmaktadır. Ev kadını Türk Dil Kurumu (2024) tarafından “Dışarıda herhangi bir işte çalışmayıp kendi ev işlerini gören kadın; ev hanımı” olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında amaçlı rastgele örneklem yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından 30 Haziran ve 27 Temmuz 2024 tarihleri arasında yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından katılımcılardan gönüllü onay formu, görüşme öncesinde alınmıştır ve araştırmaya ilişkin bilgiler katılımcılara aktarılmıştır. Toplamda 13 kişi ile görüşüldükten sonra verilerin doygunluğa ulaştığı görülmüş ve veri toplama süreci durdurulmuştur. Görüşmeler 15 ila 30 dakika arasında sürmüştür. Görüşme sürecinde elde edilen veriler ses kayıt cihazı kullanılmasının yanında araştırmacı tarafından da yazıya aktarılmıştır.

Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin elde edilme sürecinde görüşmenin tercih edilme nedeni ise bireylerin araştırılan konu hakkında yaşamışlıkları, farklı deneyimleri, tutumları, düşünceleri, niyetleri, yorumları, zihinsel algıları ve tepkileri gibi gözlenemeyen bilgilere ulaşılmasına olanak sağlamasıdır (Baltacı, 2019).

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde; içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen veriler derlenmiş, yorumlanmış ve içerik analizi kapsamında temaların ortaya çıkması ile sonuçlandırılmıştır (Miles & Huberman, 1994). İçerik analizinde verilerin kodlanması ilgili literatüre uygun olarak yapılmıştır (Kassarjian, 1977).

Bu yöntemle elde edilen veriler betimsel bir yaklaşımla sunularak kategorilere ve kategorilerden temalara gidilecektir. Görüşmelerde katılımcılara yöneltilecek olan sorular Tivadar & Luthar (2005), De Morais Sato vd., (2016) ve Bourdieu (2015)'nin kuramsal araştırmaları temel alınarak hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular alanında uzman iki araştırmacı tarafından gözden geçirilmiştir ve sonrasında veri toplama süreci başlamıştır.

Araştırmada verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 26.06.2024 tarihinde 2024-11 numaralı toplantıda alınmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu kapsamda ilk olarak demografik bulgular sonrasında ise içerik analizine dair bulgular sunulmaktadır. Araştırmanın demografik bulgularına ilişkin bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Araştırmaya katılan katılımcıların yaş aralıkları 25 ile 55 yaş arasında değişim göstermektedir. Medeni durum değişkeni incelendiğinde evli katılımcıların ağırlıkta olduğunu söylemek mümkündür. Eğitim durumu açısından durum incelendiğinde ise katılımcıların çoğunlukla lisans mezunu olduğu, ağırlıklı bir kısmın çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Ebeveynlerinin eğitim durumu incelendiğinde ise katılımcıların annelerinin eğitim durumunun katılımcıların babalarının eğitim durumundan daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kişilerin anne-babalarının sahip olduğu eğitim düzeyi tabakalaşma kuramı içerisinde kültürel sermayenin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Ancak Tablo 1. incelendiğinde lisans ve üzeri eğitime sahip olan kişilerin sayılarının yeterli olmaması sebebiyle kültürel sermayeye ilişkin çıkarım yapmak mümkün değildir (Tablo 1.)

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Katılımcı	Yaş	Medeni Durum	Eğitim	Aylık Hanehalkı Geliri	Çocuk Sayısı	Katılımcının Annesinin Eğitim Durumu	Katılımcının Babasının Eğitim Durumu
K1	38	Evli	Lisans	75.000 TL	2	Ortaöğretim	Lisans
K2	41	Evli	Ortaöğretim	45.000 TL	1	Okur yazar değil	Ortaöğretim
K3	33	Bekar	Lisans	17.000 TL	-	İlköğretim	İlköğretim
K4	36	Evli	Lisans	100.000 TL	1	Lise	Lise
K5	55	Evli	Ortaöğretim	50.000 TL	2	İlköğretim	İlköğretim
K6	51	Evli	Lisans	92.000 TL	2	Lisans	Lisans
K7	29	Evli	Lisans	45.000 TL	1	Ortaöğretim	Ortaöğretim
K8	46	Evli	Ortaöğretim	52.000 TL	2	İlköğretim	İlköğretim
K9	25	Bekar	Ortaöğretim	110.000TL	-	Ortaokul	Ortaokul
K10	49	Bekar	Lisans	31.000 TL	-	Ortaöğretim	Ortaöğretim
K11	43	Evli	İlköğretim	24.000 TL	-	Okur yazar değil	Ortaöğretim
K12	31	Bekar	Ortaöğretim	25.000 TL	-	Ortaöğretim	Lise
K13	42	Evli	Lisans	62.000 TL	1	Lisans	Ortaöğretim

Ev hanımlarının yeme pratiklerine ilişkin görüşlerin keşfedilmesi amacıyla yapılan görüşmeler yoluyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizine ilişkin detaylı bulgular aşağıda sunulmaktadır. Ev hanımlarından elde edilen veriler sonucu yeme pratikleri; yeniliği reddedenler, kilo kontrolcüler, hedonistler ve modernistler olarak dört grup altında toplanmaktadır.

Yeniliği Reddedenler

Yemeklerin yapımı için malzemelerin tedariki aşamasından sunum aşamasına kadar geçen bütün süreçlerde ev hanımları kendilerinin sorumlu olduğunu düşünmektedir. Bununla birlikte bu grubun en önemli belirleyici özelliği yemeklerin hazırlanmasında yeniliği reddetmeleri ve geleneklere bağlılığın söz konusu olmasıdır.

“Yemek hazırlamak için gerekli malzemeleri ben alırım ve yemeği ben yaparım. Evle ilgili çoğu işten ben sorumlu olduğum gibi yemek yapmaktan da ben sorumluyum. Yapacağım yemeklere ise genellikle eşimin veya çocuklarımın

isteklerini göz önünde bulundurarak karar veririm. Ancak bilmediğim bir yemek olursa o zaman elimdeki malzemelere uygun yemekler yapmaya çalışırım. Dışarıdan bizim eve çok nadir yemek siparişi verilir ve bu genellikle ben evde yokken olur. Ben hem dışarıdan sipariş edilen yemeğe para harcamaktan hoşlanmıyorum hem de o yemeklerin sağlıklı olduğunu düşünmüyorum” (K8).

“Bayramlarda veya özel günlerde dışarıdan tatl, pasta gibi ürünler sipariş etmem. Bu günlerin hem geleneklerin bir devamı olduğunu düşünüyorum hem de dışarıdan satın alacağım yerler temiz mi değil mi bilmiyorum. Örneğim Ramazan Bayram’larında misafirlerime, komşularıma ikram etmek için el yapımı baklava yaparım, âdettendir. Bizde tepsi baklavası da denir. Ben kendi annemden böyle gördüm. Ben de böyle yapıyorum, kızım da ileride yapsın isterim” (K5).

Besin grupları açısından bakıldığında ise et tüketimi bu grup için diğer gruplara kıyasla daha fazla önem arz etmektedir.

“Sabah kahvaltısı dahil çoğu yemeğimde et, kıyma gibi ürünler kullanırım. Örneğin kurutulmuş et kahvaltı masasında mutlaka vardır. Eşim et olmayan yemekleri pek sevmez. Sebze ile genel olarak pek aramız yok” (K2).

Kilo Kontrolcüler

Yemeklerin hazırlanma süresinden servis aşamasına gelene kadar yemek hazırlamanın kadın-erkeğin ortak görev alanı olduğunu düşünen katılımcılardan oluşan bu grubun önemli özelliklerinden biri gelirin en fazla olduğu hanelerde bu düşüncenin paylaşıyor olmasıdır. Bununla birlikte bu grupta yer alan katılımcılar için sağlıklı öğünler en az aileleri kadar kendileri için de önemlidir. Taze sebze ve meyve tüketimi ile et tüketiminin haftanın günlerine göre eşit ve dengeli bir şekilde dağılım göstermesi, evde pişirilen yemeklerin buna uygun olması gerekmektedir.

“Her çeşit sebze, meyve, et ve süt ürününden yeterince tüketilmesi gerektiğini düşünüyorum. Geçtiğimiz günlerde bir dijital platformda izlediğim belgeselde ne kadar çok farklı çeşitte yiyecek tüketirsek bağırsak floramızın o denli sağlıklı olacağına dair bir cümle duymuştum. Bu da bana açıkçası doğru yolda ilerlediğimi düşündürdü. Öncesinde de hazırladığım yiyeceklere dikkat ediyordum. Televizyonlarda ya da internette okuduğum bilgileri öğünlerimize yansıtmaya çalışıyorum. Dolayısıyla çocuklarımı sağlıklı bir şekilde büyütme kendi beden sağlığımı da düşünerek yemekler hazırlamak benim için önemli” (K13).

“Evet, bazen protein ağırlık beslenmeye çalışırım. Bu beslenmemdeki amaç kilo alımını kontrol etmem içindir. Beslenmeye dikkat ettiğim zamanlarda kalori hesaplarım. Daha zayıf ve fit görünmek benim için önemli. Zayıf olmanın daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum” (K12).

Yemeğin doyuruculuğundan ziyade estetik boyutuna önem vermektedirler. Bununla birlikte farklı diyet türleri uygulayan bu grupta ön plana çıkan pratiklerden biri ise paketli gıdalardan uzak durmalarıdır.

“Hazırladığım yiyecekleri göze hitap edecek şekilde servis etmeyi isterim. Ailemin karnının doymasından ziyade sağlıklı ve göze hitap eden yiyecekler masada olmalı” (K7).

Hedonistler

Et ve sebze tüketiminin sınırlanmadığı, haftada 1-3 gün dışarıdan yemek siparişi verilen bu grubun büyük çoğunluğu bekar katılımcılardan oluşmaktadır. Bununla birlikte düzenli olarak evde yemek yapma ya da pişirme

alışkanlığı olmayan katılımcıların önemli özelliklerinden bir diğeri ise yeniliğe açık olmalarıdır. Pişirme becerisi gerektiren yemekler veya yeni tarifler denemekten hoşlanmaktadırlar.

“Çok sık mutfağa girmiyorum. Yemekleri ya dışarıdan sipariş ediyorum ya da kendim televizyonda gördüğüm yeni şeyleri ya da sosyal medya hesaplarından takip ettiğim şeflerin yemeklerini denemeye çalışıyorum” (K10).

“Sabah kahvaltısına vakit ayırmayı çok seviyorum. Çünkü sabah uyandıgımda güne pozitif başlamam için kahvaltıda geçirdiğim vaktin uzun olması ile doğru orantılı olduğuna inanıyorum. Acelem olduğunda kahvaltıyı atladığım günlerde kendimi daha mutsuz hissedirim” (K12).

Modernistler

Yeme pratikleri içerisinde gelenekselciliği reddetmektedirler. Yemek hazırlamak ve sunmak kadının görevi olduğu kadar erkeklerin de sorumluluk alanındadır. Ticarileştirilmiş yemek pratiklerinin kabul edilmesi modern duruşlarını göstermektedir. Bu grup için aile içindeki en önemli görev yemek yapmak, evin düzenini ve huzurunu sağlamaktan ziyade aile bütünlüğünün korunmasıdır.

“Yemek yapmak benim olduğu kadar eşimin de görevi. Çalışmıyor olmam hayatın ortak bir paylaşım alanı olduğu gerçeğini değiştirmez. Düzenli bir iş hayatına sahipken ev hanımlarının aslında işlerinin çok da zor olduğunu düşünmüyordum. Ancak çocuk sahibi olduktan sonra iş hayatına dönmeye karar verince ev hanımlığının ne kadar zor olduğunu anladım. Yemek yapmak, markete veya pazara gitmek dile kolay ancak günlük hayat içerisinde bu kadar da kolay değil. Ne yemek yapacağımı düşünmek bile bazen yoruyor. Eşimin fikrini bazen alıyorum ya da onun istediği yemekleri yapıyorum. Ancak sorumluluklarının fazla olmasından ötürü artık zamandan ne kadar tasarruf etmek istediğime göre yaptığım yemekler değişiyor”(K4).

Özel günlerde yemekler dışarıdan sipariş edilebileceği gibi günlük hayat içerisinde yemek hazırlarken hazır gıdaların kullanılması ya da haftanın belirli günleri dışarıdan yemek sipariş verilmesi olağandır.

“Bazı günler kendimi çok yorgun hissediyorum. Böyle zamanlarda yemekleri dışarıdan sipariş ediyoruz. Eşim yemek yapmakla pek ilgilenmiyor. Ancak benim yapmak istemememi de anlayışla karşılıyor” (K11).

Sonuç ve Öneriler

1970'lerden bu yana süpermarketlerdeki gıda arzının çoğalması, çeşitli diyet modalarının ortaya çıkmasına ve etnik mutfaklara olan ilgide artışa sebep olmuştur. Bu gelişmeler, gıdalara ilişkin yapılan araştırmalara da yansımıştır; bu araştırmalarda, bireylerin yiyecek tercihleri prestijli yiyecekler bağlamında incelenmiş, ayrıca mutfak uygulamaları ve yeni yiyeceklerin benimsenmesi yoluyla sosyal statünün gösterilmesinde özgünlük ve egzotizm göz önünde bulundurulmuştur. Örneğin, günlük yiyecek seçiminde bireylerin farklılaşma isteği sadece gurme yiyeceklerle erişimde ve restoran seçiminde değil, aynı zamanda statüyü korumak ve yeniden üretmek için yanlış türdeki yiyeceklerden kaçınma şeklinde de kendini göstermektedir (Kahma, Niva, Helakorpi & Jallinoja, 2016).

Toplumlar geliştikçe ve küreselleşmenin etkisiyle bireyselleştikçe, gıda tüketimi ve bununla ilgili ritüeller ve değerler de değişmektedir (Ghosh, 2011). Beslenmede meydana gelen değişiklikler ise orta sınıfın artması, kadınların eğitimindeki gelişmeler, kentleşme ve işgücü piyasasına giren kadın sayısındaki artış gibi önemli sosyal değişikliklerle ilişkilendirilmiştir (Hawkes, Harris & Gillespie, 2017). Bu durumla ilgili gıda tüketimindeki en önemli

değişikliklerden biri geleneksel ürünlerin tüketiminin azalarak ultra işlenmiş gıda ürünlerinin tüketiminin artması olmuştur (De Morais Sato vd., 2014).

Yeme pratikleri kavramı, yeme değişikliklerinin ve bununla ilişkili faktörlerin araştırılmasında önemli bir araçtır (De Morais Sato vd., 2016). Bu sosyal normları, görüşleri, değerleri, tutumları ve sembolik temsilleri içerir (Sproesser vd., 2022). Yeme pratiklerinin tanımlanarak analiz edilmesi, bir popülasyonun ayrıntılı bir şekilde gözlemlenmesini sağlayabilir ancak yeme uygulamalarının tam olarak anlaşılması, teorik bir çerçeve içerisinde gerçekleştirilebilecek daha ileri bir adım gerektirir (De Morais Sato vd., 2014; De Morais Sato vd., 2016). Bu araştırma kapsamında ev hanımlarının yeme pratikleri nitel bir araştırma yöntemi benimsenerek araştırılmış ve dört farklı boyutta sonuçların farklılaştığı ortaya konulmuştur. Bu gruplar yeniliği reddedenler, modernistler, hedonistler ve kilo kontrolcülerden oluşmaktadır. Literatür incelendiğinde aile içerisinde yemek yapmanın kadınların görev ve sorumluluğunda olduğu sonucuna ulaşan çalışmalara rastlanılmaktadır (Carnell, Cooke, Cheng, Robbins & Wardle, 2011; De Morais Sato vd., 2014; Ventura, Gromis & Lohse, 2010). Ancak yine literatürdeki kadın-erkek örneklem grubundan oluşan bazı araştırmalarda (Tivadar & Luthar, 2005) bu görev ve sorumluluk erkekler tarafından kadınlara atfedilmekle birlikte bu durum eğitim düzeyi ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmanın örneklem grubu içerisinde yer alan katılımcılar için durum değerlendirildiğinde ise eğitim durumunun bu düşünceyi tek başına açıklayamayacağı açıkça görülmektedir.

Kilo kontrolü ve ailenin sağlıklı beslenmesine atfedilen önem açısından araştırma sonuçları değerlendirildiğinde ise bu gruplar hane halkı gelir düzeyi yüksek olan kişilerden oluşması önemlidir ve bu durum literatürle paralel bir sonuç ortaya koymuştur (Beck vd., 2019; Daniel, 2020).

Araştırmadan elde edilen sonuçlar neticesinde gelecekte yapılacak olan araştırmalar için teorik ve pratik çıkarımlar yapmak mümkündür. İlk olarak bu araştırmada benimsenen tabakalaşma kuramı yerine kuramın antitezi olan kültürel hepçillik veya benzeri kuramlar açısından ev hanımlarının yeme pratikleri değerlendirilebilir. Araştırmada nitel yaklaşımın benimsenmesi sonuçların genellenebilirlik düzeyini olumsuz etkilese de daha büyük evrenlere ve örneklerde gerçekleştirilecek olan çalışmalarda ortaya konulan sonuçlar literatüre katkı sağlayacaktır.

Yeme pratikleri bu araştırmada ev hanımları evreninde incelenmiştir. Ancak gelecekte yapılacak olan çalışmalarda evrenin sosyo-demografik özellikleri farklılaştırılabilir. Katılımcıların anne-babalarının eğitim seviyeleri istenen düzeyde olmadığı için kültürel sermayeye ilişkin çıkarımda bulunmak uygun bulunmamıştır. Dolayısıyla evren hacminin genişletilerek yapılacak olan diğer çalışmalarda kültürel sermayeye ilişkin sonuçlar elde etmek mümkün olacaktır.

Beyan

Araştırmada verilerin toplanabilmesi için gerekli olan etik kurul izin belgesi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 26.06.2024 tarihinde 2024-11 numaralı toplantıda alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Ambrasat, J., Von Scheve, C., Schauenburg, G., Conrad, M., & Schröder, T. (2016, December). *Unpacking the habitus: Meaning making across lifestyles*. In *Sociological Forum* (Vol. 31, No. 4, pp. 994-1017).
- Arun, Ö. (2014). İnce zevkler-olağan beğeniler: Çağdaş Türkiye’de kültürel eşitsizliğin yansımaları. *Cogito*, 76, 167-191.
- Atalay, S., & Hastorf, C. A. (2006). Food, Meals, And Daily Activities: Food Habitus At Neolithic Çatalhöyük. *American Antiquity*, 71(2), 283-319.
- Baars, R. (2017). Social Reproduction Through Citizenship Education: Performing The Habitus Of Pragmatic Compliance. *Labouring And Learning*, 10, 361-383.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Barta, A. (2017). Habitus in Alternative Food Practice: Exploring The Role of Cultural Capital in Two Contrasting Case Studies in Glasgow.
- Beck, A. L., Iturralde, E., Haya-Fisher, J., Kim, S., Keeton, V., & Fernandez, A. (2019). Barriers and facilitators to healthy eating among low-income Latino adolescents. *Appetite*, 138, 215-222.
- Blasius, J., & Friedrichs, J. (2008). Lifestyles in distressed neighborhoods: A test of Bourdieu's “taste of necessity” hypothesis. *Poetics*, 36(1), 24-44.
- Bourdieu, P. (2011). The forms of capital.(1986). *Cultural theory: An anthology*, 1(81-93), 949.
- Bourdieu, P. (2015). *Ayrim: Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi*. Ankara: Heretik Yayınevi
- Bourdieu, P. (2018). *Distinction a social critique of the judgement of taste*. In *Inequality* (pp. 287-318). Routledge.
- Britannica, 2024. Pierre Bourdieu French sociologist and public intellectual, <https://www.britannica.com/biography/Pierre-Bourdieu>, Erişim Tarihi: 27.07.2024
- Carnell, S., Cooke, L., Cheng, R., Robbins, A., & Wardle, J. (2011). Parental feeding behaviours and motivations. A qualitative study in mothers of UK pre-schoolers. *Appetite*, 57(3), 665-673.
- Costa, S., Zepeda, L. & Sirieix, L. (2014). Exploring The Social Value Of Organic Food: A Qualitative Study İn France, *International Journal of Consumer Studies*, 38 (3), 228-237.
- Crossley, N. (2013). Habit and habitus. *Body & Society*, 19(2-3), 136-161.
- Cutts, D. & Widdop, P. (2017), Reimagining Omnivorousness İn The Context of Place, *Journal of Consumer Culture*, 17 (3), 480-503,
- Daniel, C. (2020). Is healthy eating too expensive?: How low-income parents evaluate the cost of food. *Social Science & Medicine*, 248, 112823.
- De Morais Sato, P., Da Rocha Pereira, P., De Carvalho Stelmo, I., Unsain, R. F., Ulian, M. D., Sabatini, F., ... & Scagliusi, F. B. (2014). Eating Practices And Habitus İn Mothers. A Brazilian Population-Based Survey. *Appetite*, 82, 16-28.

- de Morais Sato, P., Gittelsohn, J., Unsain, R. F., Roble, O. J., & Scagliusi, F. B. (2016). The use of Pierre Bourdieu's distinction concepts in scientific articles studying food and eating: A narrative review. *Appetite*, 96, 174-186.
- Ehlert, J. (2021). Food Consumption, Habitus And The Embodiment Of Social Change: Making Class And Doing Gender In Urban Vietnam. *The Sociological Review*, 69(3), 681-701.
- Ferraris, A., Del Giudice, M., Grandhi, B., & Cillo, V. (2019). Refining The Relation Between Cause-related Marketing And Consumers Purchase Intentions: A Cross-Country Analysis, *International Marketing Review*, 37(4), 651-669.
- Fitzsimmons-Craft, E. E., Harney, M. B., Brownstone, L. M., Higgins, M. K., & Bardone-Cone, A. M. (2012). Examining Social Physique Anxiety And Disordered Eating In College Women. The Roles Of Social Comparison And Body Surveillance. *Appetite*, 59(3), 796-805.
- Ghosh, B. (2011). Cultural changes and challenges in the era of globalization: The case of India. *Journal of Developing Societies*, 27(2), 153-175.
- Hartmann, M. (2000). Class-Specific Habitus And The Social Reproduction Of The Business Elite In Germany And France. *The Sociological Review*, 48(2), 262-282.
- Hawkes, C., Harris, J., & Gillespie, S. (2017). Urbanization and the nutrition transition. *Global Food Policy Report*, 4(41), 34.
- Hazır, I. K., & Warde, A. (2015). *The Cultural Omnivore Thesis: Methodological Aspects of The Debate*. In Routledge international handbook of the sociology of art and culture (pp. 77-89). Routledge.
- Ihlen, Ø. (2005). The power of social capital: Adapting Bourdieu to the study of public relations. *Public Relations Review*, 31(4), 492-496.
- Julien, C. (2015). Bourdieu, social capital and online interaction. *Sociology*, 49(2), 356-373.
- Kahma, N., Niva, M., Helakorpi, S., & Jallinoja, P. (2016). Everyday distinction and omnivorous orientation: An analysis of food choice, attitudinal dispositions and social background. *Appetite*, 96, 443-453.
- Kaman, G. S., & Yazıcıoğlu, İ. (2024). I'm a traditionalist, I Don't like pizza and street food: The relationship between cultural consumption habits and food preferences. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 36, 100932.
- Kaman, G. S. (2022). *Tabakalaşma Kuramı Kapsamında Kültürel Tüketim Örüntülerinin Bireylerin Gıda Tercihleri İle İlişkisi* (Doktora Tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaplan, M., & Yardımcıoğlu, M. (2020). Alan, Habitus ve Sermaye Kavramlarıyla Pierre Bourdieu. *Habitus Toplum Bilim Dergisi*, (1), 23-37.
- Kassarjian, H. H. (1977). Content analysis in consumer research. *Journal of consumer research*, 4(1), 8-18.
- Kılıçlar, A., Sarıkaya, G. S., Şahin, A., & Bozkurt, I. (2022). De gustibus non est disputandum: Analysis of the relationship between cultural omnivorousness and food. *British Food Journal*, 124(5), 1453-1472.

- King, A. (2000). Thinking with Bourdieu against Bourdieu: A 'practical' critique of the habitus. *Sociological Theory*, 18(3), 417-433.
- Lupton, D. (1997). Consumerism, Reflexivity and The Medical Encounter, *Social Science & Medicine*, 45(3), 373-381.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Sage, London.
- Montanari, M. (2006). *Food is culture*. Columbia University Press.
- Özdemir, M., & Tuti, G. (2023). Nitel araştırma desenleri: Metodolojik bir temellendirme. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11(2), 217-235.
- Paddock, J. (2016). Positioning food cultures: 'Alternative' food as distinctive consumer practice. *Sociology*, 50(6), 1039-1055.
- Patfield, S., Gore, J., & Fray, L. (2021). Reframing First-Generation Entry: How The Familial Habitus Shapes Aspirations For Higher Education Among Prospective First-Generation Students. *Higher Education Research & Development*, 40(3), 599-612.
- Piroddi, C. (2021). Hope, Habitus And Social Recognition: A Bourdieusian Proposal. *Journal For The Theory of Social Behaviour*, 51(4), 619-635.
- Riley, D. (2017). Bourdieu's class theory, <https://sociology.berkeley.edu/sites/default/files/faculty/Riley/BourdieuClassTheory.pdf>, Erişim Tarihi: 27.07.2024
- Rojas-Rivas, E., Espinoza-Ortega, A., Thomé-Ortíz, H., Moctezuma-Pérez, S., & Cuffia, F. (2019). Understanding consumers' perception and consumption motives towards amaranth in Mexico using the Pierre Bourdieu's theoretical concept of habitus. *Appetite*, 139, 180-188.
- Sebastia, B. (2016). Eating traditional food: politics, identity and practices. In *Eating Traditional Food* (pp. 15-33). Routledge.
- Sproesser, G., Ruby, M. B., Arbit, N., Akotia, C. S., dos Santos Alvarenga, M., Bhangaokar, R., ... & Renner, B. (2022). Similar or different? Comparing food cultures with regard to traditional and modern eating across ten countries. *Food Research International*, 157, 111106.
- Stead, M., McDermott, L., MacKintosh, A. M., & Adamson, A. (2011). Why healthy eating is bad for young people's health: Identity, belonging and food. *Social Science & Medicine*, 72(7), 1131-1139.
- Sullivan, O. & Katz-Gerro, T. (2007), The Omnivore Thesis Revisited: Voracious Cultural Consumers, *European Sociological Review*, 23(2), 123-137
- Tan, C. Y., & Liu, D. (2022). Typology of habitus in education: Findings from a review of qualitative studies. *Social Psychology of Education*, 25(6), 1411-1435.
- Tekin, F. (2015). Pierre Bourdieu sosyolojisinde beden ve habitus: Bedenleşmiş habitus. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 13(26), 85-100.

- Tekin, H. H., & Tekin, H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116
- Tiu Wright, L., Nancarrow, C., & Kwok, P. M. (2001). Food taste preferences and cultural influences on consumption. *British Food Journal*, 103(5), 348-357.
- Tivadar, B., & Luthar, B. (2005). Food, Ethics, and Aesthetics, *Appetite*, 44, 215- 233.
- Tomlinson, A. (2004). *Pierre Bourdieu and The Sociological Study of Sport: Habitus, Capital and Field*. In Sport and modern social theorists (pp. 161-172). London: Palgrave Macmillan UK.
- Türk Dil Kurumu (2024). Ev kadını, <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 3.12.2024
- Tzanakis, M. (2011). Bourdieu's social reproduction thesis and the role of cultural capital in educational attainment: A critical review of key Empirical Studies. *Educate*, 11(1), 76-90.
- Van Eijck, K., & Lievens, J. (2008). Cultural omnivorousness as a combination of highbrow, pop, and folk elements: The relation between taste patterns and attitudes concerning social integration, *Poetics*, 36 (2-3), 217-242.
- Ventura, A. K., Gromis, J. C., & Lohse, B. (2010). Feeding practices and styles used by a diverse sample of low-income parents of preschool-age children. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 42(4), 242-249.
- Wang, X. (2020). Capital, Habitus, And Education in Contemporary China: Understanding Motivations Of Middle-Class Families İn Pursuing Studying Abroad in the United States. *Educational Philosophy And Theory*, 52(12), 1314-1328.
- Warde, A. (2004). *Practice And Field: Revising Bourdieusian Concepts* (Vol. 65). Manchester: Centre For Research on Innovation & Competition, The University of Manchester.
- Warde, A. (2006). Cultural Capital And The Place of Sport. *Cultural Trends*, 15(2-3), 107-122.
- Warde, A., Martens, L., & Olsen, W. (1999). Consumption and the problem of variety: cultural omnivorousness, social distinction and dining out. *Sociology*, 33(1), 105-127.
- Warde, A., Wright, D., & Gayo-Cal, M. (2008). The omnivorous orientation in the UK. *Poetics*, 36(2-3), 148-165.
- Woodhall-Melnik, J., & Matheson, F. I. (2017). More than convenience: The role of habitus in understanding the food choices of fast food workers. *Work, Employment and Society*, 31(5), 800-815.

An Evaluation on The Eating Practices of Housewives

Gizem Sultan KAMAN

Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Tourism, Eskişehir/Türkiye

Extended Summary

The human act of eating is a complex subject. Eating is essential for meeting our physiological needs, it involves a system of communication, values and rules, and it is also an important area for forming social relationships. It is a symbolic whole that reflects the social, political, economic, aesthetic and religious aspects of a society. In this sense, the social sciences offer an important perspective for understanding eating practices through the stratification theory developed by Pierre Bourdieu, one of the most influential contemporary sociologists (de Morais Sato, Gittelsohn, Unsain, Roble & Scagliusi, 2016).

Within the integrated framework of their theory of stratification, Bourdieu sought to reveal the practical logic of everyday life, social action and power relations, using key conceptual tools such as habitus, field and capital to reconstruct dialectics and overcome confrontational dilemmas. This dialectical relationship is represented in such interrelated basic conceptual tools as habitus, field and capital. Habitus is the internalised tendencies of individuals that guide their actions and decisions (Tan & Liu, 2022). Through the concept of habitus, Pierre Bourdieu developed a sociological perspective as the product of a practical and socially constructed understanding (Piroddi, 2021).

The economic, social and cultural capital that individuals possess from childhood onwards cumulatively shapes actions, preferences and tendencies, referred to as habitus. Habitus is often used to describe the relationship between social position, access to capital and daily eating habits. Food choices and more general food consumption practices are also shaped by habitus şekillendirilmektedir (Woodhall-Melnik & Matheson, 2017). In relation to food preferences, this means that the taste and consumption of certain foods is socially learned (Ehlert, 2021). Habitus helps to understand the relationship between food perception, healthy eating, food preferences and consumption motivation, and the social structure of consumers. Taste and food preferences are shaped by a set of innate and socially acquired internal tendencies, such as gender or education level, which reflect each individual's habitus and shape the way they perceive and behave in the world (Rojas-Rivas et al., 2019; Stead et al., 2011).

Looking at this situation from a gender perspective, it can be said that women play an important role in the preparation of food in the household or, more generally, in most food-related tasks within social roles. The central responsibility for the family's eating habits lies with women, and this generally consists of a set of habits that include buying, cooking and serving food. Such responsibility can also be seen as a sign of love and a requirement of the nature of motherhood (de Morais Sato vd., 2014). However, women are strongly influenced by cultural beauty standards. Women, who are one of the main actors in the social structures within the habitus, pay attention to the shape of the body and therefore to the diet and food preferences in accordance with these beauty standards (Fitzsimmons-Craft, Harney, Brownstone, Higgins & Bardone-Cone, 2012). For this reason, women are a very important group in the study of eating practices.

Eating, preferred foods, restaurant types are defined in stratification theory as a predisposition based on differentiation and appreciation, a factor that plays an exclusionary role and reinforces symbolic boundaries, while in cultural omnivorousness, in contrast to elite cultural taste models, the willingness of people with high social status

to participate in popular culture-related activities indicates the situation in which groups within society can influence each other (Kılıçlar, Sarıkaya, Şahin & Bozkurt 2022).

Studies that focus on eating practices examine how these are shaped in society. In these studies, socio-demographic factors are one of the important variables. In particular, women's interest in food is a topic that is widely accepted in the literature. Women are more concerned with food at most stages from preparation to consumption, and are more concerned with attitudes to food, weight control, food consumption and diet than men (Lupton, 1997; Kaman, 2022). However, with the food they produce at home, women are individuals who both preserve and reshape cultural eating practices. This article examines the importance of gender in shaping eating habits, independent of other socio-economic factors.

Within the framework of the study, qualitative research methods have been used. In line with this scope, an ethnographic design was adopted. Purposive sampling is used in this research. Data were collected using the interview technique, which is one of the qualitative research methods. Content analysis was used to analyse the data obtained in the research. Interviews conducted by the researcher between 30 June and 27 July 2024. Informed consent was obtained from the participants by the researcher prior to the interview, and information about the research was provided to the participants. After a total of 13 people had been interviewed, it was decided that the data had reached saturation point and the data collection process was stopped.

In line with the findings of the research, the eating habits of housewives were grouped into four categories: those who reject innovation, weight control, hedonists and modernists. While all food-related tasks in the household were attributed to women in the innovation rejection group, it was concluded that the food preparation process was expressed as a joint task of men and women in the weight control group.

As a result of the research, it is possible to draw theoretical conclusions for future research. Firstly, instead of the stratification theory adopted in this research, the eating habits of housewives can be evaluated in terms of cultural omnivorism or similar theories, which are the antithesis of the theory. Although the use of a qualitative approach in this research has a negative impact on the generalisability of the results, the results presented in the studies to be carried out on larger universes and samples will contribute to the literature.

In this study, the eating habits of the universe of housewives were examined. However, in future studies the socio-demographic characteristics of the universe can be differentiated. As the educational level of the participants' parents was not at the desired level, it was not considered appropriate to draw conclusions about cultural capital. Therefore, it will be possible to obtain results on cultural capital in other studies conducted by expanding the universe.

Ek 1. Etik Kurul İzni

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
ESKİŞEHİR

Toplantı Tarihi : 26.06.2024

Toplantı No : 2024-11

GÜNDEM :

7. Başvuru Sahibi: Dr. Öğretim Üyesi Gizem Sultan KAMAN

Konu: “Habitus ve Ev Hanımlarının Yeme Pratikleri (Habitus and Eating Habits of Housewives)” isimli araştırmasının görüşülmesi.

KARAR:

7. Araştırmanın etik kurul yönergesine uygun olarak hazırlandığı görülmüş ve başvurunun oybirliği ile **KABULÜNE** karar verilmiştir.

Prof.Dr.Hüseyin ANILAN
Başkan

(İmza)
Prof.Dr.Saadet Pınar TEMİZKAN
Başkan Yardımcısı

(İmza)
Prof.Dr.Pınar GİRMEN
Üye

(İmza)
Prof.Dr.Soner AKPINAR
Üye (Raportör)

(İmza)
Prof.Dr.Fatma Asiye ŞENAT
Üye

(İmza)
Prof.Dr.Şerife YÜCESOY ÖZKAN
Üye

(İmza)
Prof.Dr.Bilge Kağan ŞAKACI
Üye

(İmza)
Prof.Dr.Şennur SEZGİN
Üye

(İmza)
Prof.Dr.Kamil SARITAŞ
Üye